

Alecephylg
RDM

Wrocław, 2024.08.26

RECENZJA

rozprawy doktorskiej lek. dent. Katarzyny Ludwików pt. „Zaburzenia budowy twarzy i układu stomatognatycznego u dzieci ze spektrum alkoholowych zaburzeń płodu”

Podstawa opracowania recenzji:

Pismo Wiceprzewodniczącej Rady Dyscypliny Nauki Medyczne WUM

z dnia 12.06.2024, nr RDNM/D/244/2024

Praca doktorska pt. „Zaburzenia budowy twarzy i układu stomatognatycznego u dzieci ze spektrum alkoholowych zaburzeń płodu” autorstwa Katarzyny Ludwików stanowi spójny tematycznie cykl trzech publikacji i stanowi cenną pozycję naukową, zwłaszcza w zakresie stomatologii i ortodoncji. Temat badania odnosi się do jednej z kluczowych kwestii zdrowia publicznego, jaką są zaburzenia związane z prenatalną ekspozycją na alkohol. Autorka podejmuje się analizy dzieci z FASD (spektrum alkoholowych zaburzeń płodu), szczegółowo badając ich stan uzębienia, potrzeby ortodontyczne oraz zaburzenia układu stomatognatycznego. Praca ta wypełnia lukę w dotychczasowych badaniach, szczególnie w kontekście polskich danych, gdyż jak słusznie zauważa autorka, w kraju nie przeprowadzono dotąd systematycznych badań tego rodzaju.

Wstęp

Wstęp do pracy jest wyczerpujący i dobrze wprowadza w tematykę FASD. Autorka omawia etiologię FASD, wskazując na prenatalną ekspozycję na alkohol jako główny czynnik wywołujący złożone wady rozwojowe, które dotyczą nie tylko układu nerwowego, ale również strukturę twarzoczaszki. Doktorantka przedstawia również przegląd literatury, która wskazuje na niską świadomość społeczną na temat FASD oraz trudności diagnostyczne związane z tą jednostką chorobową. Słusznie podkreśla brak badań dotyczących diagnostyki ortodontycznej u dzieci z FASD, co stanowi kluczowy argument przemawiający za potrzebą przeprowadzenia

badania opisanych w rozprawie. Wprowadzenie obejmuje również przegląd wyzwań związanych z opieką nad dziećmi z FASD, które często przebywają w rodzinach zastępczych lub domach dziecka, co dodatkowo komplikuje proces zbierania reprezentatywnych danych badawczych. Autorka wskazuje na nieobjęcie dzieci z FASD refundacją leczenia ortodontycznego w ramach NFZ, co dodatkowo potęguje wagę podjętego tematu.

Cele rozprawy obejmowały w szczególności:

1. Ocena stanu zębów mlecznych i stałych oraz czasu ich wyrzynania.
2. Ocena częstości występowania oraz typów wad zgryzu w zależności od prenatalnej ekspozycji na alkohol.
3. Ocena częstości występowania oraz typu wad zgryzu u dzieci i młodzieży z potwierdzonym Alkoholowym Zespołem Płodowym (FAS).
4. Określenie korelacji występowania dysfunkcji i parafunkcji w odniesieniu do występującej wady zgryzu.

Material i metody

Sekcja „Material i metody” jest bardzo dobrze przemyślana i szczegółowa. Autorka opisuje metody badawcze, które uwzględniają analizę kliniczną dzieci z FASD oraz wykonanie diagnostycznych modeli ortodontycznych. Grupa badawcza składająca się z 67 dzieci i młodzieży została podzielona na trzy podgrupy: FAS (34 osoby), PFAS (11 osób) i ARND (22 osoby), co pozwala na dogłębne zbadanie różnic w zaburzeniach zgryzu i struktur twarzoczaszki pomiędzy różnymi postaciami FASD. Metody diagnostyczne, takie jak wywiad medyczny i stomatologiczny, analiza fotograficzna oraz cyfrowa analiza cefalometryczna (35 pajentów), zostały szczegółowo opisane, co świadczy o wysokim poziomie rzetelności i naukowego podejścia do tematu. Warto również podkreślić, że autorka zdobyła zgody od Komisji Bioetycznej, co dodatkowo potwierdza prawidłowość i etyczność przeprowadzonych badań. Podział grupy na dzieci z FAS, PFAS i ARND zapewnia szczegółową analizę wpływu różnych postaci tego zespołu na rozwój twarzoczaszki i zgryzu, co stanowi istotny wkład w literaturę.

Wyniki

Wyniki badań są szczegółowe i bogate w wartościowe informacje (2 prace), które mają praktyczne znaczenie dla stomatologii i ortodoncji. Autorka trafnie zauważa, że dzieci z FASD wykazują wyższy wskaźnik próchnicy i problemy z higieną jamy ustnej w porównaniu do dzieci z populacji ogólnej. Szczególnie istotne jest odkrycie, że u dzieci z FASD częściej występują wady zgryzu klasy II, zgryzy krzyżowe oraz stłoczenia zębów. Doktorantka zwraca również uwagę na częste występowanie parafunkcji (np. ssanie kciuka, oddychanie przez usta),

które mogą dodatkowo nasilać problemy ortodontyczne. Warto podkreślić, że autorka przeprowadziła kompleksową analizę cefalometryczną, wskazującą na istotne różnice w strukturze twarzoczaszki pomiędzy dziećmi z FASD a grupą kontrolną. Dzieci z FASD wykazywały mniejsze kąty SNPog i SNB, co świadczy o bardziej dotylnej pozycji żuchwy, a także bardziej wychylone zęby sieczne, co ma istotne znaczenie dla planowania leczenia ortodontycznego.

Wnioski

Wnioski pracy są klarowne i dobrze podsumowują wyniki badań, i odpowiadają postawionym celom. Doktorantka trafnie zauważa, że dzieci z FASD powinny być objęte wczesną diagnostyką ortodontyczną, co może zapobiec dalszym problemom stomatologicznym. Słusznie wskazuje również na konieczność objęcia dzieci z FASD instytucjonalną opieką ortodontyczną, co jest istotnym postulatem w kontekście braku refundacji leczenia ortodontycznego w tej grupie pacjentów. Wnioski pracy mają znaczenie praktyczne i wskazują na potrzebę dalszych badań nad wpływem FASD na rozwój twarzoczaszki i zgryzu, co może mieć szerokie implikacje dla zdrowia publicznego.

Omówienie publikacji wchodzących w skład pracy

Pierwsza publikacja: Ludwików K, Zadurska M, Czochrowska E. Ocena stomatologiczna i ortodontyczna dzieci i młodzieży ze Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) – przegląd piśmiennictwa. *Forum Ortodontyczne* 2021;17(3):237-244.

Pierwsza publikacja jest przeglądem literatury na temat stanu zdrowia jamy ustnej oraz potrzeb ortodontycznych dzieci z FASD. Autorka przeanalizowała 35 artykułów z lat 1968-2020, które opisują występowanie wad zgryzu, parafunkcji oraz stan higieny jamy ustnej u dzieci z FASD. Wyniki wykazują, że dzieci z FASD mają znacznie więcej wad zgryzu w porównaniu do populacji ogólnej, co podkreśla potrzebę instytucjonalnej opieki stomatologicznej nad tą grupą pacjentów.

Druga publikacja: Ludwików K, Zadurska M, Czochrowska E. Orthodontic evaluation of children and adolescents with different types of Foetal Alcohol Syndrome Disorders. *Orthodontic and Craniofacial Research* 2022;25(4):459-467.

Druga publikacja prezentuje badanie kliniczne przeprowadzone na grupie 67 dzieci z FASD. Badanie obejmowało analizę kliniczną oraz wykonanie modeli ortodontycznych, które pozwoliły na szczegółową ocenę wad zgryzu w tej grupie. Wyniki wykazały, że dzieci z FASD wykazują większe zapotrzebowanie na leczenie ortodontyczne, szczególnie w kontekście wad klasy II oraz zgryzów krzyżowych.

Trzecia publikacja: Ludwików K, Westerlund A, Nameer Al-Taai, Zadurska M, Czochrowska E. entofacial characteristics of children and adolescents with Fetal Alcohol Syndrome Disorders: a comparison with matched controls. Progress in Orthodontics 2023; Dec 26;24(1):46.

Trzecia publikacja dotyczy analizy cefalometrycznej dzieci z FASD. W badaniu wzięło udział 35 dzieci, a wyniki wykazały istotne różnice w położeniu żuchwy i kątach twarzy u dzieci z FASD w porównaniu z grupą kontrolną. Badanie to dostarcza cennych danych, które mogą pomóc w lepszym planowaniu leczenia ortodontycznego dla tej grupy pacjentów.

Druga i trzecia praca zostały opublikowane w czasopismach posiadających IF. Sumaryczny IF prac wynosi 7,8, punkty ministerialne: 280. Doktorantka jest we wszystkich pracach pierwszym autorem.

W dokumentacji znajduje się zgoda właściwej komisji bioetycznej oraz podpisane oświadczenia współautorów.

Podsumowanie

Praca doktorska Katarzyny Ludwików to wartościowe badanie, które wnosi nową wiedzę na temat zaburzeń stomatognatycznych u dzieci z FASD. Doktorantka przeprowadziła kompleksowe badania kliniczne i cefalometryczne, które dostarczają cennych informacji na temat potrzeb ortodontycznych tej grupy pacjentów. Metodyka badawcza została przeprowadzona w sposób rzetelny i zgodny z zasadami etyki, a wyniki są jasno i przystępnie przedstawione. Wnioski z pracy mają istotne znaczenie praktyczne i mogą wpłynąć na przyszłe strategie leczenia dzieci z FASD.

Wniosek końcowy

Rozprawa doktorska lek. dent. Katarzyny Ludwików pt. „Zaburzenia budowy twarzy i układu stomatognatycznego u dzieci ze spektrum alkoholowych zaburzeń płodu” spełnia warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 z późn. zm.) w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018r. poz. 1669 z późn. zm.) i wnoszę o dopuszczenie lek. dent. Katarzyny Ludwików do publicznej obrony.

prof. dr hab. n. med. Marcin Miśkiewicz
specjalista ortodonta
45 69 69 44

